

ת"פ 27183/10/13 - מדינת ישראל נגד שלמה כהן, חברת אוטובוטיק ארז (1974) בע"מ, ח"פ

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כבוד השופט עמית כהן

24 ספטמבר 2019
ת"פ 27183-10-13

המאשימה:

מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז דרום- עו"ד רונן בוחניק

נגד

הנאשמים:

1. שלמה כהן,

ע"י עו"ד יעקב מרגולוב

2 חברת אוטובוטיק ארז (1974) בע"מ, ח"פ

ע"י עו"ד ארז אבוהב

גזר דין

רקע ותמצית הכרעת הדין

1. ביום 6.1.19 ניתנה הכרעת דין (להלן: "**הכרעת הדין**"), לאחר שמיעת ראיות, בה הורשעו הנאשמים בביצוע 6 עבירות של זיוף בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 418, סיפא, לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**החוק**"); 6 עבירות של שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק; עבירה של ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק ביחד עם סעיף 25 לחוק; ועבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק.

2. נסיבות ביצוע העבירה מפורטות בהכרעת הדין, ויובאו להלן בתמצית:

2.1. הנאשמת 2 (להלן: "**הנאשמת**") היא חברה אשר פעלה במחסום ארז והפעילה, בין השאר, מתפרה; במועד הרלוונטי לכתב האישום, ניהל הנאשם 1 (להלן: "**הנאשם**") את הנאשמת; ביום 6.3.04 אירע פיגוע סמוך למתחם בו פעלה הנאשמת (להלן: "**הפיגוע**"); בסמוך לכך הוגשה בשם הנאשמת תביעת פיצויים כוזבת, בשל נזקים שנטען שנגרמו לה עקב הפיגוע (להלן: "**תביעת הפיצויים**"), לקרן הפיצויים לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א - 1961 (להלן: "**מס רכוש**"); תביעת הפיצויים הוגשה בקשר לנזקים שנטען שנגרמו למוצרי טקסטיל של לקוחות המתפרה של הנאשמת, אשר היו מוחזקים בידי הנאשמת, ונטען שהנאשמת פיצתה אותם.

2.2. על מנת להוכיח את הנזקים, זיפו הנאשמים 6 מסמכים, על פיהם הגיעה הנאשמת להסכמה עם 6 מלקוחותיה, על גובה הנזקים שנגרמו לסחורה שנטען שניזוקה (להלן: "**מסמכי ההסכמות**"), ואשר לא נגרמו בפועל, וב-5 מהם נרשם סיכום על פיצוי שתשלם הנאשמת ללקוחות, אשר לא שולם בפועל; מסמכי ההסכמות שזויפו התבססו על נזקים שאירעו ללקוחות הנאשמת, כשנתיים קודם למועד הפיגוע, באירוע הצפה שאירע במתחם הנאשמת (להלן: "**אירוע ההצפה**"), ואשר לגביו פוצתה הנאשמת על ידי חברת הביטוח אשר ביטחה אותה.

כמו כן, הנאשמת שכרה את שירותיו של מהנדס טקסטיל- אהרונוב (להלן: "**אהרונוב**"), אשר הכין מסמך הערכת

נזקים, בקשר לנזקים שנטען שנגרמו כתוצאה מהפיגוע, מבלי שערך בדיקות כלשהן, אלא בהסתמך על מסמכי ההסכמות המזויפים.

2.3. מס רכוש מינה שמאי- וסאל (להלן: "וסאל"), להעריך את הנזקים שנגרמו לנאשמת כתוצאה מהפיגוע; וסאל שכר את שירותיו של מנהל חשבונות- בכר (להלן: "בכר"), על מנת שיעריך את הנזקים שנגרמו לנאשמת; בכר הכין חוות דעת, לפיה מההיבט החשבונאי נגרמו לנאשמת נזקי מלאי בסך 4,098,133 ₪, ללא שערך בדיקות עצמאיות, אלא הסתמך על מסמכים שנמסרו לו מטען הנאשמת, אשר כללו את מסמכי ההסכמות, מסמך הערכת הנזקים של אהרונוב וכרטיס חובה וזכות של הנאשמת בנאשמת (להלן: "כרטיס החו"ז"), על פיו הנאשם זוכה בסכומים שונים ששילם לכאורה כפיצוי ללקוחות הנאשמת, בהתאם לסכומים שבמסמכי ההסכמות (כמפורט בסעיף 12 להכרעת הדין, למעט הבדל קטן הנובע מטעות של אהרונוב), סכומים אשר לא שולמו על ידו; וסאל הכין חוות דעת זהה לחוות דעתו של בכר, מבלי שערך בדיקות עצמאיות כלשהן.

בהסתמך על חוות דעתו של וסאל, אישר מס רכוש את תביעת הפיצויים בסכום של 4,098,133 ₪ (להלן: "הפיצוי שאושר"); הנאשמת קיבלה מקדמה, בסך 2.5 מיליון ש"ח (להלן: "המקדמה"); ופעלה לקבלת היתרה, בסך 1,598,133 ₪ (להלן: "יתרת הפיצוי").

3. מהראיות שהוצגו בפניי, השתכנעתי מעבר לספק סביר שלא נגרמו לנאשמת הנזקים שנטען שנגרמו כתוצאה מהפיגוע; תביעת הפיצויים הייתה כוזבת; מסמכי ההסכמות זויפו על ידי הנאשמים, אשר עשו בהם שימוש לשם הוכחת תביעת הפיצויים הכוזבת; הנאשמים קיבלו את המקדמה במרמה; וניסו לקבל את מלוא סכום הפיצוי שאושר על ידי מס רכוש, במרמה.

בסעיף 42 להכרעת הדין, פורטו הנסיבות המחמירות בהן בוצעו העבירות בהן הורשעו הנאשמים (זיוף, ניסיון לקבלת דבר במרמה וקבלת דבר במרמה): זיוף ששת מסמכי ההסכמות והמרמה כרוכים אחד בשני והאחד נעשה לשם ביצוע השני, לשם קבלה במרמה של כ-4.1 מיליון ש"ח; כמות המסמכים שזויפו וזיוף המסמכים במטרה להוציא מהמדינה מיליוני ש"ח במרמה; המרמה הייתה כרוכה בביצוע עבירות נוספות- זיוף מסמכים ושימוש בהם; כמות האנשים בהם נעשה שימוש לצורך הגשת תביעת הפיצויים הכוזבת; הסכומים הגבוהים אשר התקבלו ואותם ניסו הנאשמים לקבל במרמה; התחכום בדרך בה בוצעה המרמה- שימוש במהנדס טקסטיל (אהרונוב), כדי ליתן נופך מקצועי לתביעה, והטעיית בכר, על ידי כך שהוצגו לו המסמך של אהרונוב, מסמכי ההסכמות המזויפים וכרטיס החו"ז, כאסמכתא כי, לכאורה, שולם ללקוחות פיצוי כפי מכתבי ההסכמות.

הראיות לעונש

4. הראיות לעונש שהוגשו מטעם המאשימה: מכתב מאת עו"ד דרנבוים מיום 9.6.13 ביחס לקבלת חומרי חקירה נוספים מפרקליטות מחוז ירושלים; תכתובת דואר אלקטרוני בין ב"כ הנאשם לבין עו"ד דרנבוים מיום 11.4.19, בו אישרה עו"ד דרנבוים כי חלק מחומרי החקירה הגיעו לידי המאשימה באיחור של כחצי שנה (מסמכים אלו צורפו להודעת המאשימה מיום 1.5.19 בהסכמה).

הנאשם נעדר עבר פלילי.

5. הראיות לעונש שהוגשו מטעם הנאשם: צו לכינוס נכסיו של הנאשם מיום 1.06.10 במסגרת תיק פשיטת הרגל מספר 31913-03-10; חוזה שכירות מיום 18.10.17; שלושה תלושי שכר של הנאשם מחודשים 12/18-02/19

(מסמכים אלו צורפו לטיעונים לעונש של הנאשם שהוגשו ביום 29.4.19); תסקיר הנאמן בתיק פשיטת הרגל, עו"ד משה דרפנר, מיום 21.5.18 שהוגש בתיק פשיטת הרגל של הנאשם (טענ/1); פרוטוקול דיון מיום 23.5.18 בדבר הכרזת הנאשם כפושט רגל (טענ/2); בקשה להארכת מועד לתשלום מיום 17.1.19 בתיק פשיטת הרגל (טענ/3); עדכון מטעם הנאמן מיום 16.5.19 (טענ/4); בקשת הנאשם להפחתת הסכום לתשלום (טענ/5); תצהיר הסתבכות מיום 14.3.10 (טענ/6); החלטת כב' השופט מאור בתיק פשיטת הרגל מיום 5.7.19 (טענ/7) (מסמכים אלו הוגשו במסגרת הדיון מיום 9.7.19).

6. מטעם הנאשם העיד לעונש אחיו, מר שמואל כהן (העיד ביום 7.5.19): לדבריו הקשר עם הנאשם חודש לאחר נתק של שנים רבות של בני המשפחה וההורים מהנאשם; המשפחה עברה משבר גדול, בין היתר בשל ההתנתקות; העד תיאר כיצד חודש הקשר בין הנאשם לאמו ולעד, וציין כי הבין לאחר שהקשר עם הנאשם חודש כיצד היה הנאשם ללא סביבה תומכת כל השנים הללו ובלי המשפחה: **"אני זוכר אותו אדם אופטימי ופגשתי אדם מיואש ומדוכא. בן אדם שמתאבל על עצמו... הוא היה מדוכא, לא עושה כלום עם עצמו, חי את המצב. החלטתי לבוא ולומר את הדברים שיש לי לומר היום"**; העד תיאר את התקופה שבה העסק (הנאשמת) פרח, וציין כי הם נהגו לתרום באופן קבוע ליחידות הצבא שהיו באזור שלהם; לדבריו, הנאשם דאג לעובדים הפלסטינאים שעבדו בנאשמת, היו תורמים למשפחות בעזה שביתם נשרף רהיטים לדירה ולאנשים עם מגבלה/נכות מימנו טיפול על חשבונם בעלות גבוהה- **"היה ילד שנולד בלי הציר של הלסת.. העברנו אותו לתל השומר. שלומי היה זה שקנה לו את ההמבורגר הראשון שהוא אכל לאחר הניתוח שהוא עבר, כי סידרו לו את המפרק"**; לדבריו העד מי שעמד מאחורי המעשים הטובים הללו הוא הנאשם; העד הוסיף כי- **"אני חושב שהוא שילם מחיר גבוה מאוד, קשה מאוד"**; לסיום אמר העד כי אלו היו שנים קשות עבור הנאשם, שבהם לא זכה להיות לצד אביו בימיו האחרונים, היה בודד מאוד ללא המשפחה והפסיד המון; העד ציין כי הוא עושה כיום מאמצים לעזור לנאשם בכל דרך **"הוא אוטוטו בן 60 ולא לקחת לו ולא לקחת לי, את הסיכוי הזה, אחרי שנים של אומללות, שהוא קצת יראה וישים את הפרק הזה מאחוריו"**.

7. הנאשם העיד ביחס להליך פשיטת הרגל בו הוא מצוי (העיד ביום 9.7.19): לדבריו ביום 23.5.18 אישר בית המשפט כי כנגד העשרת הקופה בסכום של 120,000 ₪, הוא יהיה זכאי לקבל הפטר; ביום 4.7.19 הגיש הנאשם באמצעות בא-כוחו, בקשה להפחתת הסכום שנקבע במסגרת המתווה להפטר שאושר; לדבריו, הוא הסתמך על עזרה שאמור היה לקבל משני חברים, גיסו ובנו, אשר לא הצליחו לגייס את הסכום; הנאשם תיאר כי מצבו הכלכלי נעשה גרוע יותר כיום מזה שתיאר המנהל המיוחד בתסקיר שהוגש בתיק פשיטת הרגל; הוא פוטר מעבודתו ואינו עובד מזה כשלושה חודשים; הוא פונה מהבית אותו שכר ועבר לבית אחר; וכיום לא מקבל כל עזרה כלכלית מבנו.

טענות הצדדים לעונש

8. עיקר טענות המאשימה לעונש

8.1. לטענת המאשימה, האינטרסים החברתיים עליהם נועדה עבירת המרמה להגן הם חופש הרצון, חופש הבחירה וחופש הפעולה והפנתה לפסיקה; נטען כי ערך נוסף שנפגע כתוצאה מביצוע עבירות המרמה והזיוף מושא כתב האישום הינו זכות הקניין של המדינה, בציבור מבקשי הסיוע, באמון המדינה בציבור ובמבקשי הסיוע וכן בסדר החברתי.

ביחס לפגיעה בקופה הציבורית, צוין כי בהתאם לפסיקה נקבע כי עבירת מרמה של הביטוח הלאומי לצורך הוצאת כספים שלא כדין הינה עבירה חמורה, הפוגעת בקופה הציבורית ובסדר הציבורי, ומהווה גזל של כספי ציבור. נטען כי עבירות מרמה כגון אלו, הפכו לעבירות נפוצות וקלות לביצוע, בין היתר בשל הקושי בגיליון מחד, והתמורה הקלה בצדן, מאידך; נטען כי ניתן ליישם את הדברים שנאמרו בעניין הביטוח הלאומי, גם בענייננו בנוגע לעבירות מרמה של מס רכוש,

אשר פוגעות גם הן בקופה הציבורית.

נטען כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים הינה רבה, משום שמדובר בנאשמים אשר הונו ורימו את המדינה וניצלו באופן ציני את רצון המדינה לפצות פיצוי מהיר חברות שניזוקו בנזק מלחמה, על ידי הגשת תביעת פיצויים בשל נזקים שלא נגרמו; הנאשם, אשר שימש כמנהל הנאשמת, מעל באמון שניתן לו על ידי המדינה ורימה אותה; היקפי הסכומים שקיבלו הנאשמים במרמה והיו אמורים לקבל באם המרמה לא הייתה מתגלה; והתכנון והתחכום שהתלוו למעשיו של הנאשם. עוד נטען כי יש חומרה יתרה בגזלה של כספי מדינה, אשר יועדו לסיוע לנפגעי פעולות איבה- נפגעים אשר מצויים במצב נפשי ופיזי לא פשוט, והנאשמת, באמצעות הנאשם, הגישה תביעת פיצויים בכדי לקבל כספים לשימוש האישי ופגעה בשמן הטוב ובמהימנותן של החברות אשר מסמכיהן זויפו.

נטען כי הנאשמים שללו מהמדינה, באופן מוחלט, את יכולת קבלת ההחלטות על בסיס נתונים אמיתיים, זאת שעה שהנאשמים הציגו מצג שווא על ידי שימוש במסמכים מזויפים במטרה לקבל כספים במרמה.

8.2. ביחס למדיניות הענישה הנהוגה, מבקשת המאשימה ללמוד על חומרת הענישה מגזרי דין שונים אליהם הפנתה [ע"פ 449/11; ת"פ 47792-02-12; ת"פ 8310-09; ת"פ 23999-01-14; ת"פ 44540-06-12; ע"פ 72/11; ע"פ 4190/13; ת"פ 7674-05-11; ע"פ 070219/05; ת"פ 23208-06-14; ת"פ 38548-06-16; ת"פ 1259/01; ע"פ 7888/09; ת"פ 7041-03-14; ת"פ 23180-12-12; ת"פ 42590-10-15; ת"פ 49298-06-13; ת"פ 2251/09].

לטענת המאשימה, ניתן ללמוד מהפסיקה שהוזכרה כי מערכת המשפט נלחמת בעבירות מרמה, קל וחומר כאשר מדובר במרמה כלפי המדינה, ושכאשר מדובר בנאשם אשר ניצל תפקידו וקיבל במרמה כספים שאינם מגיעים לו, והכל במטרה לקבל לידיו את הכספים לצורך האינטרס הכלכלי שלו, יש להענישו עונש אשר ירתיע את הרבים ויגביר את השמירה על ערכים אלו. בנוסף עולה מהפסיקה, כי נאשמים נשפטו למאסרים ממושכים בפועל מאחורי סורג ובריה גם בסכומים נמוכים יותר מעניינו.

8.3. נטען כי הנאשם תכנן היטב את מעשיו- זיוף מסמכי ההסכמות, שימוש במסמכי ההסכמות המזויפים לצורך תביעת הפיצויים, פנייה למהנדס טקסטיל, אהרונוב (לעניין זה, הפנתה המאשימה לקביעת בית המשפט באשר לשכרו של אהרונוב) על מנת שיכין מסמך הערכת נזקים, והצגת מצג שווא לשמאי שמונה על ידי מס רכוש לפיו אירעו נזקים בעקבות הפיגוע, זאת בעוד הנאשם יודע שאין בכך אמת וכי הוא מוסר לשמאי נתונים שקריים המסתמכים על תביעה קודמת שהוגשה בגין אירוע ההצפה לחברת הביטוח. לטענת המאשימה, התכנון שקדם לביצוע העבירה עולה גם מהנסיבות המחמירות בהן בוצעו עבירות הזיוף והניסיון לקבלת דבר במרמה וקבלת דבר במרמה, והפנתה לקביעת בית המשפט בסעיף 42 להכרעת הדין ביחס להתקיימותן של הנסיבות המחמירות.

8.4. אשר לחלקו של הנאשם במעשים, נטען כי חלקו היה עיקרי, כפי שעולה מסעיף 41 להכרעת הדין, לפיו קבע בית המשפט כי "הנאשם עבר את העבירות כמבצע עיקרי". כך, שהמעשים היו פרי תכנונו של הנאשם, "והוא ניצח עליו ונהנה מפירותיו האסורים".

8.5. אשר לחלקה של הנאשמת במעשים, בית המשפט קבע כי מתקיימים מבחני העזר לפיהם יש לחייב את הנאשמת במעשי האורגן שלה- הנאשם, ולאור האמור קבע כי הנאשמת אחראית למעשי הנאשם, ומכאן חלקה במעשים והרשעתה.

8.6. ביחס לנזק שנגרם מביצוע העבירות, נטען כי הנאשם פגע פגיעה קשה במדינה, שעה שקיבל במרמה 2.5 מיליון ש"ח. לטענת המאשימה מעשיו של הנאשם גרמו לפגיעה באמון שרוחשת המדינה לאזרחיה הפונים לסיוע למס רכוש בגין נזק מלחמה. בנוסף נטען כי הכספים שהתקבלו במרמה יכלו היו להגיע לאלו הזקוקים להם באמת לטובת

התמודדות עם נזק מלחמה.

8.7. ביחס לסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות, נטען כי מדובר בבצע כסף והנאשם לא הראה כל מניע אחר. נטען כי האינטרס הכלכלי של הנאשם הוא זה שהביא אותו לבצע את העבירות החמורות וזאת בדרך של זיוף לשם קבלת הכספים במרמה, וכי הנאשם נהנה מכספים שקיבל במרמה ממס רכוש, וזאת על חשבון אזרחים אחרים, נפגעי פעולות איבה, הזקוקים לפיצויים אלו.

8.8. לאור האמור לעיל, עתרה המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 4 ל-6 שנות מאסר בפועל.

ביחס לקנס ציינה המאשימה, כי הנאשם ביצע עבירה בעלת אופי כלכלי, מרמה אשר בזכותה זכה לרווחים רבים, לאור האמור עתרה לקבוע מתחם קנס הנע בין 2.5 ל-5 מיליון ₪, זאת לנוכח הוראות סעיף 63(א) לחוק המסמיכות את בית המשפט להטיל קנס של עד פי 4 מטובת ההנאה שהושגה על ידי העבירה, זאת לצד מאסר מותנה.

ביחס לנאשמת שאינה פעילה עתרה המאשימה להטיל קנס סמלי בסך 1,000 ₪.

8.9. אשר לטענת השיהוי, המאשימה ציינה כי עבירות כלכליות הן עבירות מורכבות אשר החקירה בהן נמשכת, מטבע הדברים פרק זמן ארוך ולכן המשקל של חלופת הזמן בהן הוא מוגבל; המאשימה תיארה את השתלשלות האירועים מרגע הגשת התלונה ועד להגשת כתב האישום, והפנתה לס' 52 ו-60 עד 64 להכרעת הדין, בהם קבע בית המשפט ביחס לנאשם כי עד אמצע שנת 2009 יש הסבר מניח את הדעת והוא שלא הוצגו די ראיות לקידום התיק, וכי לאחר התלונה של בן סימן טוב שנגבתה ביום 10.09.08 והתייחסה לשומת הנזקים בגין אירוע ההצפה, התקיימה חקירה ונערכו פעולות חקירה לא מעטות עד ל-18.05.09 ופעולת חקירה אחת ב-21.08.11.

הוסיפה המאשימה ופירטה ביחס לתקופה משנת 2009 ועד 2013: תיק החקירה הגיע לפרקליטות המחוז ביום 15.06.2009 ונשלח בחזרה להשלמת חקירה ביום 14.06.2011, כך שהנאשם נחקר בפעם האחרונה ב-21.08.11; ביום 10.10.2011 התיק חזר מהשלמת החקירה לפרקליטות והתקיימו בעניינו של התיק פגישות עם פרקליט המחוז; ביום 2.09.2012 נשלח מכתב יידוע לנאשם ולאחר מכן התקיימו הליכים בקשר לצילום חומר החקירה, שימוע וכו', עד אשר ביום 15.09.13, לאחר שלא התקבלה תשובה מהסניגור על שהוצע לו במסגרת המשא ומתן, הוגש כתב האישום (יוער שבתחילה נטענה טענה לא מדויקת כאילו התיק הועבר לצילום נוסף על ידי הסניגור, אך המאשימה הגישה הודעת הבהרה בה תיקנה שאין מדובר בצילום נוסף, אלא בחומר חקירה נוסף מתיק שהתנהל במקביל בפרקליטות ירושלים); עוד הוסיפה המאשימה כי אולי ניתן היה לבקש השלמת החקירה כעבור שנה ולא כעבור שנתיים ולכן ניתן לזקוף לחובתה של המאשימה לכל היותר חלופת זמן של שנה אחת.

המאשימה פירטה את ההליכים שהתנהלו לאחר הגשת כתב האישום, כולל ניסיונות להגיע להסדר, עד ליום 19.07.15 בו הודיעו הצדדים לבית המשפט כי אין הסכמות בין הצדדים והתיק נותב להוכחות; ביום 08.09.15 ביקשה המאשימה לתקן את כתב האישום על דרך של הוספת הנאשמת ומאז התנהלו במשך כחצי שנה דיונים בניסיון לבדוק מי המייצג של הנאשמת דבר אשר עיכב את בירור התיק; הייצוג הוסדר ביום 23.02.16 וביום זה ב"כ הנאשמת ביקש זמן קצר להיערך לטענות מקדמיות ולמענה; נטען כי התיק נדון בפני מותב אחר ביום 06.03.16 הועבר התיק למותב זה, כאשר בתקופה שבה נדון התיק בפני המותב האחר, התקדם עניין הסדרת ייצוג הנאשמת שלקח זמן; ביום 06.03.16 נשמעו טענות מקדמיות והתיק נקבע לשמיעת הוכחות ליום 05.07.16 ומאותו מועד נשמעו ההוכחות, כאשר גם במהלך ההוכחות נעשו שני ניסיונות לגישור (ביום 08.11.16 וביום 15.10.17), וב"כ הנאשם ביקש לעצור את חקירתו של הנאשם, כדי למצות את הליך הגישור; ביום 06.01.19 ניתנה הכרעת הדין.

לטענת המאשימה, הנאשם לא צריך לזכות בהקלה הנובעת מחלופת הזמן בשל העובדה כי לנאשם לא נגרם כל עיוות

דין, ובפרט לא כזה הנובע ממשך ניהול משפט אשר בסופו הורשע בכל העבירות אשר יוחסו לו. לטענת המאשימה, מתן המענה בתיק התעכב בשל ניסיונות להגיע להסדר ובשל ניסיונות לבדוק מיהו המייצג של הנאשמת, ואין לזקוף זאת לחובת המאשימה.

המאשימה הפנתה לפסיקה, וצינה כי אף בתיקים שבהם נגרם חלוף זמן משמעותי באשמת הפרקליטות, להבדיל מענייננו, המשקל שניתן לחלוף הזמן הינו מוגבל. בנוסף צינה כי חלוף הזמן יכול שיוביל במקרים יוצאי דופן לחריגה מהמתחם, אך גם במקרים בהם החליט בית המשפט העליון לחרוג מהמתחם עקב חלוף הזמן הוא לא חרג מדי מהמתחם. נטען כי בענייננו, חלוף הזמן שנגרם באשמת המאשימה הינו נמוך בהרבה, ולכן אין סיבה לחרוג כלל מהמתחם, ובמידה ויחליט בית המשפט לחרוג מהמתחם, על בית המשפט לעשות זאת במתינות בהתאם לפסיקה.

8.10. המאשימה צינה כי הנאשם לא עשה דבר להשיב את הכספים שגזל למרות שהיו לו שנים ארוכות לעשות כן והסכום היחידי שהמדינה הצליחה לגבות נעשה באמצעות עיקול; הנאשם אינו נוטל אחריות על מעשיו ולא נרשמו כל מאמצים מצדו לחזור למוטב; הנאשם לא הודה במעשיו, לא חסך בזמן שיפוטי ולא סייע בהתנהלותו ליעילות המערכת.

8.11. ביחס למעשים הטובים שביצע הנאשם, הפנתה המאשימה ל-פ"פ 9797/03.

8.12. לאור האמור, עתרה ב"כ המאשימה למקם את עונשו של הנאשם ברף הבינוני-תחתון של מתחם הענישה, וצינה כי חלוף הזמן והעדר עבר פלילי מובילים להקלה אך אי הסרת המחדל ואי לקיחת האחריות מובילים להחמרה.

בנוסף, עתרה המאשימה להשית על הנאשם קנס בסך 2.5 מיליון ש"ח או 3 שנות מאסר תמורתו וכן מאסר מותנה, והפנתה ל-ת"פ 40217/02 שם הטיל בית המשפט על הנאשם קנס של 3 מיליון ₪ או 3 שנות מאסר תמורתו, והדגיש כי בשום אופן אין זו דרך מלאכותית להאריך את מאסרו של הנאשם אלא דרך לבטא את חומרת מעשיו ולחייבו לשלם בגינם.

לסיום, הפנתה המאשימה ל-פ"פ 11738/05, שם הדגיש בית המשפט את הצורך בעונש מרתיע וחמור בעבירות מרמה שכולל מאסר בפועל.

9. עיקר טענות הנאשם לעונש

9.1. ב"כ הנאשם ציין כי הנאשם יליד 1960, נשוי ואב לשניים ללא עבר פלילי, בן למשפחה נורמטיבית, ואדם נורמטיבי בפני עצמו (עובר לאירועים נשוא כתב האישום), החל משירות צבאי מלא וכלה בהצטרפותו לחברה המשפחתית, התקדמותו בה והשתלבותו בניהולה.

9.2. נטען כי עם קרות הפיגוע, החלה מסכת התפוררות כלכלית ואישית של הנאשם ומשפחתו; ב"כ הנאשם הפנה לעדות הנאשם בבית המשפט שם העיד כי עם קריסת החברה אותה ניהל עם בני משפחתו ופטירת אביו, פונו עסקי המשפחה מאזור התעשייה ארז במסגרת הליך ההתנתקות; הנאשם ירד מנכסיו, בשנת 2010 ניתן צו לכינוס נכסיו וביום 23.5.18 הוכרז הנאשם כפושט רגל; הנאשם מתגורר עם רעייתו בדירה שכורה, ומשתכר בשכר צנוע מעבודתו בחברה לשיווק ירקות, ועל כן, כל קנס משמעותי שיוטל על הנאשם במצבו, יגרום הן להארכת תקופת המאסר, במידה וייגזר על הנאשם, והן לכך שמשפחתו הקרובה של הנאשם וילדיו הם אלו שיצטרכו לשאת בתשלום הקנס.

9.3. נטען כי במשך שנים ארוכות חיה משפחת הנאשם, ביחד עמו, בצל של אי וודאות בשל ההליך המשפטי המתמשך, אשר הגיע עתה לישורת האחרונה, בבואו של הנאשם לנסות ולשכנע את בית המשפט לגלות עמו מידה של חסד, הן בשל השהיו הרב בהתמשכות ההליך ובין אם בשל יתר נסיבותיו האישיות של הנאשם כמפורט.

9.4. ביחס לנסיבות ביצוע העבירה, ציין ב"כ הנאשם כי הנאשם פעל כאורגן הנאשמת ובהכרעת הדין נקבע שלא הוכח כי הנאשם פעל בניגוד לטובת החברה אלא ההיפך הוא הנכון; לא הוכח במהלך המשפט כי הנאשם פעל לשם השגת רווח אישי גרידא, והכספים לא הועברו לחשבונות הפרטי והוא לא עשה בהם שימוש אישי לרכישת נכסים או מכוניות יוקרה, אלא ההיפך הוא הנכון, העברת הכספים שבוצעה, בוצעה בתוך קבוצת החברה של משפחת כהן ולטובתה הכללית, לרבות קידום או הצלת חלק מהחברות, ולא בכדי צוין בהכרעת הדין כי מעולם לא נעשה ניסיון מצד מי מבני המשפחה להשיב הכספים הללו או להגיש תלונה למשטרה כנגד הנאשם; כמו כן נקבע בהכרעת הדין כי הנאשם היה אחד ממנהלי החברה, לצד אחיו ובני משפחה נוספים, ועל אף הדומיננטיות המיוחסת לו, זו אינה תחליף לבלעדיות בקבלת החלטות.

9.5. ביחס להטלת הקנס, נטען כי בהתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם, יהא זה ראוי לאזן בהטלת הקנס וגובהו בין תפקידו של הנאשם בחברה לצד בני משפחה אחרים כאמור, לבין תפקיד החברה הנאשמת; נטען כי על חשבון חובה של החברה שולם באמצעות הטלת עיקול על הכספים המגיעים לה מהמדינה, בעניין אחר, סך של 766,014 ₪ ובית המשפט מתבקש להתחשב בעובדה זו בבואו להחליט על גובה הקנס; ב"כ הנאשם עתר כי הקנס שיוטל ככל שיוטל, ישולם במועד נדחה לאחר סיום ריצוי המאסר, זאת לנוכח מצבו הכלכלי של הנאשם; נטען כי כל קנס משמעותי שיוטל המתקרב ולו במקצת לגובה הקנס לו עותרת המאשימה, יחרוץ את גורל הנאשם ואת גורל משפחתו מאחר ותהיה בכך משום גזירה שהנאשם לא יוכל לעמוד בה; נטען כי כפי שעולה מהמסמכים שהוגשו מתיק פשיטת הרגל של הנאשם, לנאשם יש חוב של כ-7.5 מיליון ש"ח, ומרביתו של החוב נובע מערבות אישית שחתם הנאשם לחובות החברה; בנוסף נטען כי אין ברשותו של הנאשם כל נכס שניתן, ולו תאורטית, לממש ולממן את תשלום הקנס; הנאשם הינו פושט רגל ועל כן אין משמעות מעשית להטלת קנס של מיליוני או מאות אלפי שקלים, אלא הפעלת האופציה של מאסר תמורתו.

9.6. ביחס לטענת השיהוי, ביקש ב"כ הנאשם לדייק ביחס להשתלשלות האירועים בתיק, וציין כי הפיגוע התרחש ביום 6.3.04; חקירתו הראשונה של הנאשם התקיימה ביום 6.2.05; בשנת 2005 מסרו עדויות או נחקרו תחת אזהרה דומה מרבית הנפשות הפועלות בתיק בו עסקינן, לרבות מר סימן טוב; בשל החשד שעלה במהלך החקירה שהתקיימה במחוז ירושלים, הועבר התיק לטיפול יחידת ההונאה של מחוז דרום, אשר החלה טיפול מעשי בתיק בשנת 2008 בלבד וזימנה את מר בן סימן טוב למסירת עדות נוספת ביום 10.9.08; נטען כי לא ניתן להתייחס לשיהוי ככזה שחל משנת 2009 בלבד, בעוד שתחילתה של החקירה המשטרתית אשר הולידה את הבדיקה כולה ואת המשך החקירה הינה בשנת 2005 ללא כל הסבר מדוע החקירה ביח' הונאה דרום יצאה אל הפועל בשנת 2009; תיק החקירה שכב ללא מעש בפרקליטות מחוז דרום לאחר הגעתו אליה ב-15.6.09, במשך שנתיים, עד שהוחלט להחזירו לביצוע השלמת חקירה זאת ללא כל הסבר; נטען כי בנוסף לאמור, הטעתה המאשימה את בית המשפט בטיעוניה לעונש בסעיף 37, משצינה כי התיק הועבר לצילום נוסף על ידי הסנגור ב-19.6.13 (כאמור, בהודעה שהגישה המאשימה, היא תיקנה את הטעות שבטיעוניה); נטען כי גם לאחר הגשת כתב האישום, התארכו ההליכים בעניינו של הנאשם, זאת כאשר המותב שלבסוף שמע את התיק היה המותב השלישי שדן בו, ושני קודמיו פסלו עצמם מלשבת בדין לאור היכרותם עם חלק מעדי התביעה, כך שאילו מלכתחילה היה מנותב התיק לשופט שבדיקה מקדמית העלתה כי אין כל ניגוד אינטרסים בינו לבין מי מעדי התביעה, היו נחסכות לנאשם לכל הפחות שנתיים וחצי של עינוי דין; בנוסף נטען כי תחילה הוגש כתב האישום רק כנגד הנאשם, והנאשמת צורפה לתיק בחלוף כשנתיים, לדברי ב"כ הנאשם "היא צורפה כי עו"ד שיפר הצהיר בפרוטוקול הדיון, שהסיבה הרשמית שבעטייה הוחלט לצרף את הנאשמת, זו סיבה כספית שיהיה ממי ואיפה להיפרע. כי מצבו הפגום, כלכלית של הנאשם 1 היה ידוע למאשימה מפיו של הנאשם, עוד בשלב השימוע".

9.7. נטען כי מתחם הענישה לו עותרת המאשימה בטיעוניה מבוסס על פסקי דין שאינם רלוונטיים לענייננו הן ביחס להיקף וגובה הכספים שנתקבלו במרמה, הן ביחס לתפקידי הנאשמים, עובדי ציבור ברובם, והן ביחס לקורבנות מעשי המרמה בחלקם אנשים פרטיים קשיי יום; בענייננו להבדיל מאותם המקרים שלקחו כסף מאדם או גוף אחר ושלשלו אותו לכיסם, הנאשם לא הכניס את הסכום של 2.5 מיליון ש"ח לכיסו הפרטי, אלא הכסף נכנס לחשבון החברה ולכן גם

החברה הורשעה; בנוסף נטען שמעשה המרמה בענייננו נולד כתוצאה מהפיגוע; נטען שלחברה נגרם נזק כתוצאה מהפיגוע, על אף שלא ידוע מהו היקף הנזק בפועל; נטען כי גזר הדין היחידי הרלוונטי לענייננו הוא דווקא זה בו בחרה המאשימה להדגיש ביחס לעובדה כי מדובר במי שקיבל במרמה ממשרד הביטחון מאות אלפי שקלים (ריבוי עבירות) תוך זיוף תעודת נישואין של אחיו, והושת עליו מאסר של 10 חודשים בלבד.

ב"כ הנאשם עתר לקבוע מתחם שהרף התחתון יתחיל בשנתיים מאסר, ובכל מקרה לקבוע כי ניתן וראוי יהא לחרוג לקולא מהרף התחתון של המתחם שייקבע, ולהשית על הנאשם 9 חודשי עבודות שירות, זאת משיקולי צדק, נוכח שיהיו של 14 שנים במצטבר מתחילת ההליך המשפטי וחלוף פרק זמן בלתי נתפס של מעל 15 שנה מקרות האירוע ועד היום; לעניין זה הפנה ב"כ הנאשם לת"פ 44959-08-14 שם הקל משמעותית בית המשפט עם הנאשם ואף חרג לקולא ממתחם הענישה שקבע לנוכח שיהיו של כ- 5 שנים עד להגשת כתב האישום.

9.8. לאור האמור לעיל, עתר ב"כ הנאשם להשית על הנאשם עונש מאסר של 9 חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות, לצד קנס שיהלום מחד את חומרת העבירה ומאידך יתחשב במצבו הכלכלי של המבקש והיותו פושט רגל.

10. דבר הנאשם:

"אני מבקש מבית המשפט, מכבודו, אני 15 שנה האחרונים לחיי, שזה חלק גדול מחיי, עובר תקופה קשה גם בתוך המשפחה, אני מבקש מכבודו להתחשב במצב שאני נמצא בו היום וגם שמדברים על תקופה של עבודה שירות ויודע שלא אוכל לייצר כסף למשפחה, לשכירות או כל דבר אחר, גם זה דבר נשמע לי, כאילו לקחתי מכיסי וייצגתי מערכת כזו או אחרת, וגם עבודות שירות אעשה, המצב שלנו קשה ממש, אני שנותן לי את האור בקצה המנהרה זה הוא (מצביע על שמוליק כהן). אני את העונש שלי קיבלתי אני סובל 15 שנה".

11. טענות ב"כ הנאשמת לעונש: ב"כ הנאשמת, טען כי חרף חוסר הסכמתו להכרעת הדין- "אנו מרכינים ראש בפני בית המשפט ומצטרפים להצהרת המדינה" ועתר לכך שקנס החברה יהיה בנפרד ולחוד מהנאשם, בסכום לו עתרה המאשימה, היינו 1,000 ₪.

לא התייצב מי מטעם החברה לומר את דברה.

דין

12. הנאשמים הורשעו, לאחר שמיעת ראיות, בביצוע עבירות של זיוף בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף, ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ועבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בכך שהונו את מס רכוש כאשר הגישו תביעת פיצויים כוזבת, בשל נזקים שנטען שנגרמו לנאשמת בפיגוע, אשר לא נגרמו.

לצורך הוכחת תביעת הפיצויים, זייף הנאשם, אשר ניהל את הנאשמת באותה העת, את מסמכי ההסכמות, על פיהם לכאורה הגיעה הנאשמת להסכמה עם 6 מלקוחותיה, על גובה הנזק שנגרם כתוצאה מהפיגוע למוצרי הטקסטיל שלהן; הנאשמת שכרה שירותיו של מהנדס טקסטיל (אהרונוב), אשר הכין מסמך הערכת נזקים, בהסתמך על מסמכי ההסכמות המזויפים; השמאי שמינה מס רכוש לשם הערכת הנזקים- וסאל, מסר למס רכוש חוות דעת אשר התבססה, על מסמכי ההסכמות, מסמך הערכת הנזקים של אהרונוב וכרטיס החו"ז (עליהם הסתמך בכך בחוות הדעת שהגיש לוסאל); ובהסתמך על חוות דעתו של וסאל, אישר מס רכוש לנאשמת פיצוי בסכום של 4,098,133 ₪, מתוכו הועבר לנאשמת מקדמה בסך 2,500,000 ₪, בשני תשלומים.

מתחם העונש ההולם - מאסר

13. **הערכים המוגנים** שנפגעו כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים הם: זכות הקניין, ההגנה על רכוש הציבור, חופש הרצון, הפעולה והבחירה של המרומה (המדינה) ויכולתה לקבל החלטות מושכלות, אשר נשלל ממנה עקב מעשי הנאשמים; ערך נוסף שנפגע כתוצאה ממעשי הנאשמים, אשר ניצלו את הרצון לפיצוי מהיר בשל נזק מלחמה כדי להוציא כספים במרמה מהמדינה, הוא האמון שבין מס רכוש לבין נפגעי פעולות איבה, דבר הגורם לפגיעה קשה בציבור, אשר לתועלתו הוקמה מערכת לשם פיצוי מהיר על נזק מלחמה.

מידת הפגיעה בערכים אלה היא גבוהה, בשל חומרת מעשי המרמה של הנאשמים.

14. **מדיניות הענישה:** יש צורך בענישה משמעותית, הכוללת מאסר בפועל, על מנת להרתיע את היחיד ואת הרבים מפני ניסיונות להונות את רשויות המדינה, בהגשת תביעות כוזבות למטרת בצע כסף. ההלכה קובעת שעל מדיניות הענישה בעבירות כלכליות, לשקף את הנזק שנגרם מהן לפרט ולציבור, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס אליהן.

ראו ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל (7.4.81):

"ידעו נא עברייני הצווארון הלבן, כי 'צווארוננו של עושה העבירה הזו אינו 'לבן', והריהו כצווארוננו של כל פורץ ושודד, שהאחד שודד את קופתה של המדינה, והאחד שודד את קופתו של הפרט' (...). ידעו נא חברי וידידי של וייס, וידעו נא אנשי המסחר, המלאכה והתעשייה, אנשי מקצועות חופשיים וכיוצא בהם, כי אנו מתייחסים בחומרה יתרה למעלימי המס, ועם כל הצורך להתחשב בנסיבות אישיות, מי שעובר עבירות מס בנסיבות כה חמורות צפוי לא רק לעונשי קנס אלא אף לעונשי מאסר, שאינם קלים כלל ועיקר. ... הקלה בעניינו של וייס לא רק שאינה מוצדקת כשלעצמה, אלא עשויה היא, חלילה, לעודד עבריינים פוטנציאליים ליטול סיכונים, לאור גודל הסכומים הכספיים המעורבים. מקווה אני, כי עונשו של וייס ושכמותו יחזור וידגיש, כי בעבירות מס הסיכון גדול מהסיכוי, וכי כנגד ההתעשרות הכספית הזמנית עומדים לא רק קנסות נכבדים, השוללים את טובת ההנאה, אלא עומדים גם לילות ארוכים של פחד מפני חשיפת האמת, עומדים הרס עצמי-משפחתי ועסקי, ועומדים ימים ארוכים של שלילת החופש."

ראו גם ע"פ 6474/03 יוסף מלכה נ' מדינת ישראל (19.2.04):

"אין בידי לקבל את טענתו של המערער 2 שלפיה מאחר שמדובר בעבירות כלכליות, הרי שמוקד הענישה בגין הינו בעיקרו כלכלי. כאשר עסקינן בעברייני מס, בעבירות כלכליות, בעבירות מירמה וכדומה, שבהן העברין מקווה להפיק רווח כספי רב, חשוב להטיל לצד הקנס גם עונש של מאסר בפועל למען ידע העברין שאין החוטא יוצא נשכר. אם חשב לתומו שהסיכוי להפיק טובת הנאה כספית ניכרת מצדיק נטילת סיכון, עליו לדעת כי אם יועמד לדין ויוטל עליו קנס הוא צפוי גם לכך כי תישלל חירותו וגם כי יפסיד את הרווח המדומה, פרי הבאושים של המעשה העברייני. על-כן ראוי ונכון היה להטיל על המערערים עונש מאסר בפועל משמעותי וכן קנס כפי שאכן עשה בית-המשפט המחוז."

עוד נקבע, כי הדבר נכון במיוחד כאשר מדובר בגזילת כספי ציבור, ראו ע"פ 4514/18 שמעון אהרוניאן נ' פרקליטות המדינה (03.07.18):

"מדיניות הענישה דורשת החמרה בעונשו של מי שמבצע עבירות מרמה וזיוף. בפרט אמורים הדברים במקרה דנן, עת מדובר בגזילת כספי ציבור מרשות מרשויות המדינה ובהיקף ניכר."

15. **הפסיקה הנוהגת:** קשת הענישה בעבירות המרמה והזיוף הינה רחבה ומגוונת, וניתן למצוא גזרי דין מקלים ומחמירים:

15.1. **רע"פ 4514/18 שמעון אהרוניאן נ' פרקליטות המדינה (03.07.18):** המבקש הורשע בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ובעבירה של שימוש במסמך מזויף, בכך שיזם פרויקט וביקש מרשות ממשלתית מענק מדינה, על בסיס החלטת ממשלה רלוונטית, והמענק אושר. המבקש, אשר לא עמד בלוח הזמנים לו התחייב, הגיש ביוזעין לרשות חשבון ביצוע מזויף, לפיו בוצעו עבודות אשר לא בוצעו בפועל. בהתבסס על חשבון הביצוע המזויף, קיבל המבקש במרמה בנסיבות מחמירות מהרשות סך כולל של 1,250,457 ₪.

בית משפט השלום הרשיע את המבקש לאחר שמיעת הראיות, תוך שקבע שהוא מניח, לטובת המבקש מחמת הספק, שהעבודות בוצעו בפועל, אך לא על פי חשבון הביצוע המזויף; קבע את מתחם הענישה ההולם **בין 12 חודשים ל-36 חודשי מאסר בפועל**; והשית על המבקש 12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס; בית משפט המחוזי קיבל באופן חלקי את ערעור המבקש על גזר הדין, והעמיד את עונשו על **9 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של המבקש, בשל הקביעה העובדתית שהעבודות בגין הוא קיבל את המענק במרמה, בוצעו, גם אם לא בתוואי ובמועד להם טען המבקש; קבלת אחריות על ידו, גם אם באיחור (בשלב הערעור); מצבו הנפשי של המבקש, כפי שבא לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן; ולחלוף הזמן. בית המשפט העליון דחה בקשת רשות ערעור של המבקש.

15.2. **ע"פ 8281/15, ע"פ 8200/15 זיד גדיר נ' מדינת ישראל (10.8.16):** ארבעת המערערים הורשעו על בסיס הודאתם, במסגרת הסדר טיעון, על פי כתב אישום מתוקן, הכולל חמישה אישומים, במסגרתם יוחסו למערערים עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, זיוף בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף בנסיבות מחמירות, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ניסיון וסיוע בביצוע העבירות הנ"ל, עבירות מס ועבירות כנגד חוק איסור הלבנת הון (לא כל הנאשמים הורשעו בכל העבירות), בשל כך שהם קשרו קשר להונות את המוסד לביטוח לאומי (להלן: "**המל"ל**"), רשויות המס ואת רשם החברות. המעשים אשר יוחסו למערערים 1 ו-4, בסיוע מערערים 2 ו-3, כללו הונאת המל"ל תוך זיוף תלושי שכר, מהם נחזה כאילו אחרים עבדו בחברות בהן היה המערער 1 מנהל בפועל, למרות שלא עבדו בהן; האחרים הגישו באמצעות התלוישים המזויפים וטפסים נוספים, תביעות כוזבות למל"ל וקיבלו וניסו לקבל, כספים במרמה מהמל"ל; המערערים 3 ו-4 העבירו בעלויות בחלק מהחברות, ללא ידיעת הבעלים והסכמתם, והודיעו על החלפת דירקטורים כוזבות, ולשם כך זייפו מסמכים; המערער 1 הוציא מחלק מהחברות חשבוניות כוזבות; המערער 1 בנוסף עשה פעולות שונות להסוות את הכספים שקיבל. עקב מעשי המערערים הוצא במרמה מהמל"ל סכום כולל של כ-345,000 ₪ ונגרע מס ממס הכנסה בסכום של כ-480,000 ₪.

בית המשפט המחוזי קבע בעניינו של **המערער 1** מתחם ענישה בין 18 ל-36 חודשי מאסר והטיל עליו 27 חודשי מאסר בפועל; בעניינו של **המערער 2** נקבע מתחם בין 9 ל-24 חודשי מאסר והוטלו עליו 14 חודשי מאסר בפועל; בעניינו של **המערער 3** נקבע מתחם בין 12 ל-30 חודשי מאסר והוטלו עליו 21 חודשי מאסר לריצוי בפועל ובעניינו של **המערער 4** נקבע מתחם בין 14 ל-34 חודשי מאסר והוטלו עליו 22 חודשי מאסר לריצוי בפועל. לצידם של עונשי המאסר הוטלו עונשי מאסר על תנאי וקנס, או מאסר תמורתו, בשיעורים שונים. הערעורים נדחו, למעט עונשו של **המערער 1** אשר קוצר ב-3 חודשים, ל-24 חודשים, נוכח פעולותיו להסרת המחדלים, בכך שהשיב במלואם את הכספים שהוצאו מרשויות המס ונכונותו להשיב את הכספים שנגרעו מהמוסד לביטוח לאומי.

15.3. **ע"פ 7160/10 אליהו סמילא נ' מדינת ישראל (18.07.12):** המערער הורשע בביצוע עבירות של זיוף מסמכים בנסיבות מחמירות, עבירות של שימוש במסמכים כוזבים ומזויפים, ועבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בכך שזייף מסמכים שונים להעברת מניות בחברה בעלת זכות בחלקות מקרקעין, כאילו בעלת המניות מכרה אותן לצד ג' והוא רכש אותן מצד ג'; בהמשך, המערער מכר לצד ד' אופציה לרכישת 50% מהזכויות בקרקע, בסכום

של 3.2 מיליון ש"ח. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בכך שלצורך ביצוע הפעולות הנ"ל זייף המערער מסמכים, עשה שימוש במסמכים מזויפים וקיבל דבר במרמה.

בית המשפט המחוזי השית על המערער חמש שנות מאסר בפועל; מאסר על תנאי, קנס ותשלום פיצוי לנפגעת. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער הן לעניין הכרעת הדין והן לעניין גזר הדין.

15.4. **ע"פ 1242/06 ניסים צור נ' מדינת ישראל** (13.6.07): בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער, שהיה בעל מניות ומנכ"ל בחברת הזנק, בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בעבירה של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות ובעבירה של שימוש במסמך מזויף, בגין מצגי שווא, בהם תמך באמצעות מסמך מזויף, שהציג בפני משקיעים, בטרם חתימת הסכם ההשקעה. במסגרת הליכים אזרחיים בין המערער למשקיעים, השיב הוא להם 80% מסכום ההשקעה. בית המשפט המחוזי גזר על המערער עונש של 24 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס. בית המשפט העליון דחה ערעור על הכרעת הדין וקיבל באופן חלקי את הערעור על גזר הדין, בכך שהפחית את עונש המאסר ל-16 חודשים, עקב חוסר הבהירות האם כל היקף ההשקעה נובע ממצגי השווא או חלקה נובע מיתרונות אחרים.

15.5. **ע"פ 2450/14 ג'אבר סאלח נ' מדינת ישראל** (29.12.14): המערער הורשע על פי הודאתו, במסגרת הסכם טיעון שלא כלל הסדר לעניין העונש, בניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, במאות מקרים של זיוף במטרה לקבל באמצעותו דבר, במאות מקרים של שימוש במסמך מזויף במטרה לקבל באמצעותו דבר ובעבירה של שבועת שקר.

המערער, אשר רצה להקים רשת של צהרונים אשר תוכל ליהנות מהשתתפות המדינה בשכר לימוד של ילדים בצהרונים, אך לא יכול היה לעשות זאת עקב עברו הפלילי, הקים רשת צהרונים על שם בת זוגו, תוך זיוף חתימתה על טפסים שונים; המערער הגיש מאות בקשות להשתתפות בשכר לימוד של ילדים, תוך שימוש בבקשות בהן מופיעה חתימתה המזויפת של בת זוגו, חתימות מזויפות של הורים ותלושי שכר פיקטיביים להורים שלא עמדו במכסת השעות הנדרשת לשם קבלת השתתפות בשכר לימוד, למרות שהילדים לא נרשמו לצהרונים; המערער קיבל השתתפות בשכר לימוד עבור 442 ילדים, בסכום של כ-1.6 מיליון ש"ח, אך הכספים לא הועברו בפועל, בשל חשד בדבר אמיתות הבקשות; בהמשך שלח המערער מכתבים עם חתימה מזויפת ומסמכים כוזבים שונים. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם שנע בין 12 חודשי מאסר ל-40 חודשי מאסר** והשית על המערער **עונש של 20 חודשי מאסר בפועל**, מאסר מותנה וקנס. ערעור לבית המשפט העליון נדחה.

15.6. **ע"פ 2678/18 אלון כהן נ' מדינת ישראל** (25.10.18): הנאשם הודה והורשע במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ועבירות מס; הנאשם קשר קשר עם נאשמים נוספים, לקבל במרמה מקדמות כספיות עבור רכישת דירות, אשר כלל לא הוצעו למכירה, תוך הצגת מצגי שווא לקונים הפוטנציאליים שיש באפשרותם לתווך למכירת הדירות במחיר זול משמעותית ממחיר השוק, בהסביר כי המחיר הנמוך נובע מכך שהדירות בבעלות משרד הביטחון, ומוצעות במחיר מוזל לנכי מערכת הביטחון; בחלק מהמקרים הועברו ללקוחות מסמכים מזויפים הנחזים להיות מסמכים מרישומי מנהל מקרקעי ישראל, ובהם פרטים שונים אודות הדירות; במהלך השנים 2012 ו-2013, נמכרו כ-30 דירות לקונים, והתקבלו מקדמות כספיות בהתאם; משחלף הזמן והדירות לא נרשמו על שם הקונים, הושבו כספים לחלק מקוני הדירות; שמונה מהקונים לא קיבלו את כספם חזרה; בכתב האישום צוין, כי בתחילת פעילותו סבור היה הנאשם כי מדובר בעסקאות אמת, אולם לקראת סוף שנת 2013 עלה בליבו חשד כי מדובר בעסקאות כוזבות; סיכומו של דבר, הודה הנאשם בהונאת שמונה קונים, ובקבלת סך של 2,991,000 ₪ במרמה בנסיבות מחמירות, שהועברו על ידי הקונים כמקדמות לרכישת הדירות; כן הורשע הנאשם בעבירות מס הקשורות לכספים שקיבל.

בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם הוא בין 24 ל-40 חודשי מאסר בפועל, והשית על הנאשם 26 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים. בבית המשפט העליון חזר בו המערער מערעורו והוא נדחה.

16. נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

16.1. **נסיבות ביצוע העבירה בתמצית** - כמפורט לעיל, הנאשמת הגישה תביעת פיצויים כוזבת למס רכוש, בשל נזקים שנטען שנגרמו לה עקב הפיגוע ואשר לא נגרמו; על מנת להוכיח את תביעת הפיצויים הכוזבת, זייפו הנאשמים 6 מסמכי הסכמות ושכרו את שירותיו של אהרונוב, על מנת שיכין מסמך הערכת נזקים; תביעת הפיצויים אושרה בהסתמך על מסמכי ההסכמות, מסמך הערכת הנזקים שערך אהרונוב וכרטיס החו"ז.

כל אלה מלמדים על תכנון מוקדם, בהקפדה ובתחכום רב, על ידי הנאשם: ששת המסמכים זויפו מתוך כוונה להגישם לאהרונוב ולבכר ובכך לבסס תביעת פיצויים מופרזת וכוזבת ולקבל ממס רכוש במרמה את סכום הפיצוי שאושר; נעשה שימוש במהנדס טקסטיל- אהרונוב, כדי ליתן נופך מקצועי לתביעה; בכר הוטעה, על ידי כך שהוצגו לו מסמך הערכת הנזקים של אהרונוב, מסמכי ההסכמות המזויפים וכרטיס החו"ז, כאסמכתא לכך שלכאורה שולם ללקוחות פיצוי כפי מכתבי ההסכמות.

16.2. **חלקו היחסי של הנאשם**, הוא עיקרי. כמפורט בהרחבה בהכרעת הדין (פרק ה'), הנאשם, אשר שימש כמנהל הנאשמת, הורה לחשב הנאשמת להגיש את תביעת הפיצויים, זייף את מסמכי ההסכמות, עשה בהם שימוש כדי לקבל במרמה ממס רכוש את המקדמה וניסה לקבל במרמה את יתרת הפיצוי.

16.3. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה**, הוא סכום של 2.5 מיליון ש"ח, אשר הועברו לחשבונה של הנאשמת והנזק שהיה צפוי להיגרם, הוא בסכום הפיצוי שאושר-4.098 מיליון ש"ח, אשר היה מועבר לנאשמת אם לא היה מתגלה מעשה המרמה; פרט לנזק הכספי שנגרם למדינה, במעשיהם, גרמו הנאשמים לפגיעה באמון שרוחשת המדינה לאזרחים המבקשים פיצוי בשל מעשי איבה.

16.4. **הסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירה** - הינן כלכליות. הנאשמים לא עשו שימוש בכספים שקיבלו כדי לתקן נזקים שנטען שנגרמו כתוצאה מהפיגוע, אלא הכספים הועברו ברובם לחברה אחרת שהנאשם היה בעל מניות בה, ביחד עם אחד מאחיו (ש.ק. כהן השקעות ונכסים בע"מ) וממנה לחברה אחרת בה הייתה "ש.ק." בעלים של מחצית המניות (כאוס מעצבים בע"מ).

17. **לאחר ששקלתי את האמור לעיל, אני סבור שמתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם הוא בין 18 ל-48 חודשי מאסר.**

מתחם העונש ההולם - קנס

18. גובה הקנס צריך להיקבע בהתאם לעיקרון ההלימה (ס' 40ב' לחוק); העונש הקבוע לצידה של העבירה (סעיף 61 לחוק); שווי טובת ההנאה מהעבירה (עד פי 4 משווי טובת ההנאה, לפי סעיף 63 לחוק); ומצבו הכלכלי של הנאשם (סעיף 40ח' לחוק).

מטרת הטלת קנס היא ענישה כספית, המגלמת מטרות של גמול, שיקום והרתעה; הוא אמצעי המבטיח שחוטא לא יצא

נשכר; המשקל שיש לתת ליכולתו הכלכלית של הנאשם גובר שעה שבית המשפט קובע מאסר חלף הקנס (ראו: ע"פ 4919/14 אזולאי נ' מדינת ישראל, 6.3.17); ראו גם ע"פ 5668/13 ערן מזרחי נ' מדינת ישראל (17.03.2016):

"... סעיף 40 לחוק העונשין קובע כי בהשיתו קנס, שומה על בית המשפט להתחשב, נוסף על השיקולים המנויים בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, במצבו הכלכלי של הנאשם לצורך קביעת מתחם הקנס ההולם. גם בפסיקה מקובל העיקרון כי על בית המשפט הגוזר קנס ומאסר תמורתו להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם:

'ראוי כי תימצא קורלציה בין גובה הקנס והמאסר הנגזר במקומו לבין יכולתו הכלכלית האמיתית של הנאשם לעמוד בתשלום הקנס, לבל יהווה המאסר שבמקומו תוספת עקיפה לתקופת המאסר הרגיל, ...'."

בעניינו, טובת ההנאה שצמחה ממעשה המרמה, היא בסכום של 2.5 מיליון ש"ח, ולכן נכון לפסוק קנס משמעותי, אשר יפגע בכיסו של הנאשם. אולם, מצד שני, יש לקבוע קנס אותו יוכל הנאשם לשלם.

מצבו הכלכלי של הנאשם אינו מאפשר לו לשלם קנס בגובה טובת ההנאה שצמחה מהעבירה, ולכן ייקבע שיעור הקנס בהתאם לחומרת העבירות שביצע הנאשם, בהתאם ליכולתו הכלכלית.

הענישה

19. לעניין **הנאשמת**, ביקשה המאשימה לגזור עליה קנס סמלי בשיעור 1,000 ₪, מאחר שמדובר בחברה שאינה פעילה מאז שנת 2005, וב"כ הנאשמת הצטרף לביקשת המאשימה.

נוכח האמור, יושת על הנאשמת קנס בשיעור המוסכם.

20. ביחס **לנאשם**, מבקשת המאשימה להשית עליו עונש מאסר ברף הבינוני-תחתון של מתחם הענישה וקנס בשיעור 2.5 מיליון ש"ח או 3 שנות מאסר תמורתו.

ב"כ הנאשם ביקש לחרוג בצורה משמעותית ממתחם הענישה, ולהשית על הנאשם מאסר של 9 חודשים אשר ירוצה בעבודות שירות, וקנס בהתאם ליכולתו הכלכלית של הנאשם.

21. נסיבות **מקלות** בהן יש להתחשב בגזירת עונשו של הנאשם:

21.1. הנאשם הינו, יליד שנת 1960, נשוי ואב לשני ילדים בוגרים, נעדר עבר פלילי.

הנאשם הוא אדם נורמטיבי, אשר עבד במשך שנים רבות במפעל יצרני של משפחתו, עד אשר הוא נקלע לקשיים כלכליים, עקב התמוטטות עסקיו. אולם, עבירות כלכליות מבוצעות בדרך כלל על ידי אנשים נורמטיביים, ועל כן אין לתת לכך משקל רב.

21.2. **חלופת הזמן מעת ביצוע העבירה** - מאז ביצוע העבירה, ב-2004, חלפה תקופה ארוכה מאוד של כ-15 שנה. כתב האישום נגד הנאשם הוגש ב-13.10.13; כתב האישום מתוקן, נגד הנאשמים הוגש ב-2.12.15 וביום 6.1.19 ניתנה הכרעת הדין.

אני סבור שיש לחלק את התקופה שחלפה לתקופות משנה, כדלקמן:

התקופה מ-2004 (ביצוע העבירה) עד 2009 (סיום החקירה המהותית): אינני סבור שקיים שיהוי בתקופה זו, משום שרק בסוף 2008 נמסרה למשטרה הראיה העיקרית לביצוע העבירה (ראו סעיף 62 להכרעת הדין).

התקופה מ-2009 עד 2013 (הגשת כתב האישום נגד הנאשם): המאשימה תיארה את השתלשלות האירועים, כולל השלמות חקירה; שימוע; איתור חומר נוסף שלא היה ידוע, מתיק אחר וכו', ולטענתה יש לזקוף לחובתה לכל היותר שנה אחת.

אני סבור שקיים שיהוי בתקופה זו, בכך שתיק החקירה הגיע לפרקליטות ב-15.6.09 ורק ב-14.6.11, הוחזר להשלמת חקירה; מדובר בתקופה ארוכה מדי שאין לה הצדקה.

התקופה מ-2013 עד 2015 (הגשת כתב האישום המתוקן, בו הוספה הנאשמת): אני סבור שלא הייתה הצדקה לכך שכתב האישום נגד הנאשמת הוגש שנתיים לאחר הנאשם, דבר שגרם להתארכות ההליכים נגד הנאשם.

התקופה מ-2015 עד 2019 (מתן הכרעת הדין): אינני סבור שבתקופה זו היה שיהוי. התיק נשמע על ידי מספר מותבים (התיק הועבר לטיפולו של מותב זה בתחילת 2016), נשמעו דיונים רבים ודיונים נדחו מספר פעמים מסיבות שונות, עד אשר ניתנה הכרעת הדין ביום 6.1.19.

לסיכום, מתוך 15 השנים שחלפו ממועד ביצוע העבירה, נראה שניתן לזקוף לחובת המאשימה שיהוי של כ-3 עד 3.5 שנים.

21.3. **מצבו הכלכלי של הנאשם-** הנאשם פושט רגל; מהמסמכים שהוגשו מתיק פשיטת הרגל של הנאשם, במסגרת הראיות לעונש, עולה כי נגד הנאשם הוגשו תביעות חוב בסכום של כ-10.7 מיליון ש"ח, אשר אושרו בסכום של כ-5.1 מיליון ש"ח; מרבית החוב מערבות אישית שחתם הנאשם לחובות חברות; אין ברשותו של הנאשם כל נכס שניתן לממש; נקבע לו מתווה להפטר, על פיו, כנגד העשרת קופת פשיטת הרגל בסכום של 120,000 ₪ הוא יהיה זכאי להפטר, אך הוא לא עמד בו.

לכך יש להוסיף את העובדה שהכספים שהוצאו במרמה מהמדינה, לא הועברו לידי הנאשם, אלא לחברות שהיו בשליטת הנאשם ואחרים (ראו, לדוגמה, סעיף 49.1 להכרעת הדין).

22. נסיבות בהן יש להתחשב **לחומרה** בגזירת עונשו של הנאשם:

22.1. **אי נטילת אחריות-** הנאשם לא קיבל אחריות על מעשיו, אלא הורשע לאחר הליך הוכחות; הנאשם ניסה להרחיק עצמו מתביעת הפיצויים וניסה להפיל את האשמה על כתפיו של חשב החברה, שכיר אשר ביצע את הוראותיו של הנאשם (ראו סעיפים 36 ו-40 להכרעת הדין).

22.2. **אי השבת הגזלה לקופה הציבורית-** הנאשם לא פעל להשבת הכספים שנגזלו מקופת המדינה. גם אם אניח שמצבו הכלכלי של הנאשם לא אפשר לו להסיר את המחדל, הרי שאין בכך כדי לסייע לו. ראו בעניין זה- **רע"פ 7773/16 יוסף חננאל נ' מדינת ישראל** (26.10.16):

"אציין, בהקשר זה, כי צדק בית משפט השלום בקביעתו כי את אי-הסרת המחדל מצידו של המבקש יש לשקול כשיקול רלוונטי לחומרה, ואין לקבל את הטענה כי אין לנתון זה כל משקל, אך בשל כך שאין ביכולתו של המבקש להסיר את מחדלו."

23. קביעת עונשה של הנאשמת: מאחר שאין מחלוקת בין המאשימה לנאשמת שהעונש הראוי בעניינה הוא קנס סמלי בסך ₪ 1,000, יוטל על הנאשמת קנס בשיעור זה.

24. קביעת עונשו של הנאשם:

כאמור, אני סבור שמתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם הוא 18 עד 48 חודשי מאסר, וקנס בהתאם ליכולתו של הנאשם.

24.1. **מאסר:** אם מתחשבים בנסיבות לקולא ולחומרה אשר פורטו לעיל, למעט השיהוי, נראה שהיה מקום לקבוע את עונשו של הנאשם קרוב לאמצע המחצית הראשונה של המתחם. אולם, השיהוי אשר תואר לעיל היה יכול להצדיק חריגה לקולא ממתחם העונש. על כן, באיזון בין הנסיבות לחומרה ולקולא, כולל השיהוי, אינני סבור שניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם, ואני סבור שיש להשית על הנאשם עונש מאסר ברף התחתון של מתחם העונש, למשך 18 חודשים.

24.2. **קנס:** לאחר שעיינתי במסמכים הרלוונטיים, אני סבור שיש להשית על הנאשם קנס בשיעור ₪ 180,000, אותו הוא ישלם בתשלומים חודשיים, כפי הסמכות שניתנה בסעיף 66 לחוק.

גזירת העונש

נוכח האמור לעיל, אני גוזר על הנאשמים את העונשים שיפורטו להלן:

25. אני גוזר על הנאשמת 2 קנס בסך של ₪ 1,000.

26. אני גוזר על הנאשם 1 את העונשים הבאים:

26.1. מאסר בפועל לתקופה של 18 חודשים.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי מאסרו ביום 24.11.19, בשעה 8:00, במתקן הכליאה "דקל" או בכל מקום אחר עליו יורה השב"ס במסגרת הליך מיון מוקדם, אשר מוצע לנאשם לבצע.

26.2. מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים, בהם יישא אם בתקופה של 3 שנים יעבור עבירה מסוג פשע על סעיפים 415, 418 ו-420 לחוק.

26.3. מאסר על תנאי לתקופה של 3 חודשים, בהם יישא אם בתקופה של 3 שנים יעבור עבירה מסוג עוון על סעיפים 415, 418 ו-420 לחוק.

26.4. קנס בסך ₪ 180,000 או 6 חודשי מאסר תמורתו. הנאשם ישלם את הקנס בתשלומים חודשיים רצופים בסך של ₪ 3,000, החל מיום 20.5.20 וב-20 לכל חודש לאחר מכן. לא ישולם אחד מהתשלומים במועד, תעמוד יתרת הקנס שטרם שולמה לפירעון מיד.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ד אלול תשע"ט, 24 ספטמבר 2019, במעמד הצדדים.

עמית כהן, שופט